

Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har berett skatteutskottet tillfälle till yttrande över proposition 2007/08:53 Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri. Utskottet har även i samband med detta beretts tillfälle att yttra sig över en motion. Utskottet begränsar sig i det följande till frågor som rör tullverksamhet.

Propositionen

Beredning

Rattfylleriutredningen avlämnade i januari 2006 ett delbetänkande (Rattfylleri och sjöfylleri, SOU 2006:12). I april 2006 lämnade utredningen sitt slutbetänkande (Ökade möjligheter till trafiknykterhetskontroller vid gränserna, SOU 2006:47). I propositionen behandlar regeringen bl.a. nämnda utrednings förslag och bedömningar när det gäller ökade möjligheter att kontrollera vägtrafiknykterheten och ingripa mot sjöfylleri.

Innehåll

I propositionen föreslås åtgärder som syftar till att öka trafiksäkerheten på land och till sjöss. Förslagen innebär att myndigheternas resurser ska kunna utnyttjas mer effektivt i kampen mot trafiknykterheten. Förslagen är, gällande Tullverkets verksamhetsområde, i huvudsak följande:

Tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen ges möjlighet att ta alkoholutandningsprov, både rutinmässiga, sållningsprov och bevisprov, samt göra ögonundersökningar för att förebygga, upptäcka och utreda rattfylleribrott.

Tullverket och Kustbevakningen ges möjlighet att inleda förundersökning om rattfylleribrott och Kustbevakningen om sjöfylleribrott. De befogenheter och skyldigheter som undersökningsledaren har enligt rättegångsbalken gäller då Tullverket och Kustbevakningen.

Vidare ska en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen före och under en förundersökning om rattfylleribrott ha samma självständiga befogenheter som en polisman har att använda tvångsmedel och vidta andra åtgärder samt bruka våld.

För att förhindra rattfylleribrott får tjänstemännen vidare omhänderta bl.a. fordonsnycklar. Dessutom får Tullverket och Kustbevakningen omhänderta körkort och andra behörighetshandlingar.

Skälen för regeringens förslag

Personal från Tullverket finns normalt på plats vid gränserna och i hamnarna för kontroll av ankommande trafik. Redan i dag har Tullverket och Kustbevakningen en rad kontrollfunktioner och brottsutredande befogenheter, bl.a. enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Tjänstemän vid dessa myndigheter har då i de flesta fall samma befogenheter som polismän när det gäller användning av tvångsmedel. Att tjänstemännen vid Tullverket och Kustbevakningen har dessa befogenheter på ett flertal områden har sin bakgrund i att det gäller situationer där det typiskt sett är en tillfällighet vem ett ingripande görs av. Motivet till att reglerna utformats på detta sätt har varit behovet av effektivitet i kontroll- och brottsutredningsverksamheten (jfr prop. 1999/2000:124 s. 87).

Mot den bakgrunden ter det sig enligt regeringens bedömning naturligt att utnyttja befintliga resurser vid Tullverket och Kustbevakningen för att även kontrollera trafiknykterheten i de situationer där kontrollerna behöver öka. Genom ett effektivt resursutnyttjande av myndigheterna och därigenom ett ökat antal alkoholutbildningsprov kan fler rattfylleribrott förebyggas och upptäckas. Därmed kan trafiksäkerheten öka.

För att skapa ett system där Tullverket och Kustbevakningen och deras tjänstemän kan agera med samma effektivitet som polisen vid utredningen av rattfylleribrott, bör tjänstemännen vid dessa myndigheter enligt regeringens bedömning i princip ha samma befogenheter att agera självständigt som polisman har i samma situation. Befogenheterna bör vidare vara sådana som tjänstemännen redan har i fråga om annan brottslighet. De tvångsmedel som nämns här är primärutredning m.m., gripande, beslag, husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning, våldsanvändning och skyddsvisitation.

Motion

Av motion Ju21 av Thomas Bodström m.fl. (s) framgår att motionärerna i och för sig anser att det är bra att Tullverket får ökade befogenheter vad gäller att bekämpa rattfylleri. Emellertid, anför motionärerna, är det meningslöst att ge Tullverket nya uppgifter samtidigt som stora delar av dess organisation ska avvecklas.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om resurser till Tullverket vill utskottet erinra om den rapport som en arbetsgrupp inom Tullverket avlämnat den 29 januari 2008, *Åtgärder för verksamhetsutveckling med en budget i balans*. Här konstateras att Tullverket har ett strukturellt underskott som myndigheten måste komma till rätta med. Tullverkets löpande kostnader ligger på en alltför hög nivå i förhållande till anslagen. För att komma till rätta med detta föreslår arbetsgruppen, som tagit fram rapporten, bl.a. att brottsbekämpningens fasta bemanning upphör i Karesuando, Haparanda, Umeå, Östersund, Idre, Kapellskär, Norrköping, Landvetter samt i Trelleborg. Även i Sundsvall avvecklas gränsskyddsgruppen. Med arbetsgruppens förslag till åtgärder kommer antalet anställda att minska med ca 300 personer. Samtidigt föreslår arbetsgruppen bl.a. att en ny enhet inrättas med funktioner för nationell styrning och samordning av brottsbekämpningens operativa verksamhet. Detta föreslås i syfte att uppnå en mer effektiv styrning och samordning av Tullverkets kontrollerande och brottsbekämpande verksamhet. Vidare föreslås att brottsbekämpningen och effektiv handel i samverkan ska integrera underrättelse- och riskanalysverksamheten för att möjliggöra gemensamt stöd och styrning av Tullverkets förebyggande, brottsbekämpande och kontrollerande verksamhet.

Beträffande resurser till Tullverket vill utskottet understryka att detta är en fråga som ska tas upp i samband med att frågan om anslag till Tullverket prövas. Utskottet kan emellertid konstatera att Tullverket i den av regeringen presenterade tilläggsbudgeten tilldelats 50 000 000 kr. Riksdagen kommer senare att ta ställning till nämnda förslag om tilläggsbudget.

Utskottet tillstyrker för sin del regeringens förslag om att Tullverket ges befogenhet att ingripa mot rattfylleri samt de befogenheter som är erforderliga för detta. Utskottet, som i och för sig delar regeringens uppfattning att Tullverket är i behov av medel utöver vad som ursprungligen tilldelats verket, vill även betona vikten av samverkan mellan de brottsbekämpande myndigheterna. Nämnda samverkan är av stor vikt för att skapa en effektiv brottsbekämpning. Utskottet vill också understryka att det är Tullverket som har att avgöra var de anslagna resurserna gör mest nytta för att uppfylla fasta mål för tullverksamheten.

Frågan om medel utöver den vanliga budgeten är således redan uppmärksammat av regeringen. Utskottet avstyrker därför för sin del motionen.

Stockholm den 15 april 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andréén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Britta Rådström (s), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp), Birgitta Eriksson (s), Sten Nordin (m) och Lars Gustafsson (kd).

Avvikande mening

Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri (s, v)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Marie Engström (v), Britta Rådström (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Det är positivt att Tullverket ges befogenheter vad gäller alkoholkontroll. Att verket ges ytterligare arbetsuppgifter borde i sig ha föranlett regeringen att i direkt samband med detta ge Tullverket ökade resurser. Om inte verket får ökade anslag torde det vara meningslöst att ge det utökade befogenheter.

Att Tullverket nu genom tilläggsbudgeten tilldelas ytterligare anslag är bra. Emellertid borde regeringen, av flera skäl än det som nämnts ovan, ha kommit till denna slutsats tidigare. Då hade mycket av den oro som den nu uppkomna situationen orsakat kunnat undvikas. Om Tullverket ges fler befogenheter eller arbetsuppgifter måste naturligtvis anslagen utökas ytterligare.

Den borgerliga majoriteten har tidigare avslagit dels Socialdemokraternas yrkande om ökade resurser till Tullverket i samband med höstbudgeten, dels Socialdemokraternas initiativ i utskottet, vilket syftade till att regeringen genom tilldelning av medel i tilläggsbudgeten skulle säkerställa att Tullverket kan fullfölja sitt uppdrag att kontrollera varuflödet, säkerställa konkurrensneutral handel och bidra till ett säkert samhälle. Samma majoritet avlog även Vänsterpartiets förslag om ökade resurser till Tullverket i höstbudgeten.

Den nu uppkomna situationen, med hot om nedskärningar i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, har sin bakgrund i att den nuvarande regeringen inte har fullföljt den satsning som föregående regering gjorde och som resulterade i nyanställning av 50 personer vid Tullverket 2006. Finansieringen av denna satsning har uteblivit. Tullverket har inte heller i övrigt kompenenserats för de ökade krav som riksdag och regering ställt på verket.